

Til Samarbeidspartnere

Endringsarbeid for ungdom i omsorgsinstitusjon
Standardisert forløp styrker kartlegging,
brukermedvirkning og samarbeid

PROD. AV REGIONNORD

Spisskompetansemiljø
Endringsarbeid i omsorgsinstitusjoner

«Trygghet, forutsigbarhet, god omsorg»

Forskning viser at barn og ungdom som mottar tiltak i barneverninstitusjoner, har en forekomst av psykiske lidelser som er om lag 10 ganger høyere enn sammenlignbare grupper i befolkningen. Den mye omtalte «Glassjentasaken» avdekket også et forbedringsbehov på kartlegging, brukermedvirkning og samarbeid, da den ble kjent i 2016.

Ungdom i omsorgsinstitusjoner utgjør om lag 60 prosent av alle unge i Norges barnevernsinstitusjoner. Dette er en sammensatt gruppe. Mange har tilleggsutfordringer som for eksempel angst, depresjon, sterke atferdsuttrykk, utviklingshemming, autisme og rusutfordring. De trenger et omsorgstilbud som tilrettelegger for positiv utvikling og endring gjennom hele prosessen.

2

Fra tiden før opphold til etter utflytting. Bufetat har behov for å få på plass en bedre standardisering og kvalitetssikring i hele prosessen. Vi trenger god forståelse av ungdommens og familiens utfordringer og behov for å kunne gi riktig hjelp. For å kvalitetssikre arbeidet er det vesentlig med brukermedvirkning, riktig dokumentasjon, nødvendig kompetanse, godt samarbeid med familie og hjelpeinstanser samt en plan for tiden etter utflytting. Derfor har Bufetat besluttet å innføre et standardisert forløp for ungdom i statlige omsorgsinstitusjoner.

*“ Trygghet, forutsigbarhet,
god omsorg ”*

Fasene i standardisert forløp

Oppholdet er definert i ulike faser der institusjonens og kommunens rolle og ansvar, er definert inn som del av jevnlig kvalitetssikring.

Innflyttings- og kartleggingsfase

Avklare og dokumentere behov for tiltak som gir ungdom forsvarlig omsorg på bakgrunn av samlet informasjon fra kommunen, sammen med institusjonens kartlegging og analyse. Alle kartlegges med verktøyet ASEBA ved inntak og ved utskriving, og ASEBA Brief Problem Monitor (BPM) gjennomføres jevnlig underveis i oppholdet. Dette kommer i tillegg til kartlegging av ressurser og utfordringer hos ungdom, deres familie og nettverk.

Utviklings- og endringsfase

Når ungdommen er kartlagt igangsettes et tilpasset mål- og endringsarbeid. Ungdommen selv, familien og andre som kan ha betydning for utviklingen under og etter institusjonsoppholdet, skal involveres i arbeidet rundt ungdommen gjennom opplæring, informasjon, inkludering og jevnlig erfaringsinnhenting. Ungdom og familier skal få hjelp til å utvikle og endre det som tidligere har vært vanskelig for dem. Medvirkning er gjennomgående både gjennom informasjon, utviklingssamtaler og erfaringsinnhenting.

Overgangsfase

Overgangsfasen defineres som de siste to månedene av et institusjonsopphold. Her er kommunenes rolle avgjørende for å sikre at barn og familiene ved behov har et profesjonelt nettverk tilgjengelig ved en tilbakeføring. I denne fasen skal det jobbes med å generalisere kunnskapen om hva som har skapt positive effekter i løpet av institusjonsoppholdet, for å gi mulighet til et bedre liv utenfor institusjon. Fokus skal være på å sikre barnet og familien nødvendig støtte fra lokalt hjelpeapparat etter opphold.

For ungdom som skal over i en selvstendighetsfase, skal det i overgangsfasen samarbeides om å få iverksatt de konkrete tiltak ungdommen har behov for lokalt.

Bedre samhandling mellom kommune, Bufetat, skole og psykisk helse

Standardisert forløp vil sikre et tettere og mer forpliktende samarbeid knyttet til barn som plasseres på omsorgsinstitusjon. Dette vil medføre endringer for kommunal barneverntjeneste som f.eks. i innflyttings- og kartleggingsfasen der standardisert forløp initierer til flere samarbeidsmøter enn tidligere. Forløpet og oppgavene i de ulike fasene, er bygd opp slik at Bufetat i større grad kan sikre at barn får den hjelpen de har behov for. Standardisert forløp understøtter med dette nasjonale føringer om samarbeid og ansvarsfordeling mellom psykisk helse, barnevern, skole og kommune.

Tjenestenes plikt til å samarbeide følger av flere lovbestemmelser.

4

Plikten til å samarbeide innebærer både en plikt til å bistå slik at barn får dekket behovet for tjenester, og en plikt til å etablere og gjennomføre samarbeid. Implementering av standardisert forløp vil gi en bedre kvalitetssikring av omsorg til ungdom i de ulike fasene av oppholdet i omsorgsinstitusjoner.

Bedre kartlegging vil skape større forutsigbarhet og forståelse som grunnlag for endringsarbeidet med barn og unge, og samtidig ivareta medvirkning i større grad gjennom systematisk erfaringsinnhenting.

Standardiseringen vil også bidra til en bedre sammenheng mellom deres behov og systematisk i mål- og endringsarbeid, som kvalitetssikres fortløpende gjennom erfaringsinnhenting og systemstøtte.

Sist, men ikke minst, vil standardisert forløp sikre at institusjonen har oppmerksomheten rettet mot overgang etter institusjonsopphold og i arbeidet med ungdommen, deres nettverk og familie. Dette tror vi vil sikre en bedre overgang til det som skjer etter oppholdet på institusjon og bidrar til et bedre ettervern.

Kompetansemodell i Bufetat

Bufetat har over flere år arbeidet med utarbeidelse av en ny kompetansemodell. Kompetansemodellen i Bufetat forutsetter alle enheter i etaten skal inneha generalistkompetanse og kunne tilby barn og familier et hensiktsmessig tilbud i tråd med tjenestens mandat. Som støtte til ivaretagelse av mer komplekse eller krevende saker, skal generalister kunne få veiledning fra et spisskompetansemiljø. Spisskompetansemiljøene utgjør den erfaringsbaserte spydspissen i etatens fag- og kompetanseutvikling. Spisskompetansemiljøene samler og dokumenterer erfaringer fra tjenestens praksis, og lager utkast til faglige anbefalinger og føringer i dialog med direktoratet, kunnskapsmiljøer og tjenesten.

Når faglige føringer er kvalitetssikret og vedtatt, har regionene i henhold til styringslinje, ansvar for implementering i tjenesten. Hver enkelt region har ansvar for å sette sine spisskompetansemiljø og ressursmiljø i stand til å ivareta sine oppdrag og oppgaver. Det er nå ti ulike spisskompetansemiljø i Bufetat innen fagfeltet barnevern og familievern. Gjennom etablering av spisskompetansemiljøet - Endringsarbeid i omsorgsinstitusjoner søker Bufetat å legge til rette for en mer presis, kvalitetssikret og målrettet utvikling for barn og ungdom på omsorgsinstitusjoner.

Organisering av arbeidet

Bufetat, region nord har fått i oppdrag fra Bufdir å etablere spisskompetansemiljøet Endringsarbeid i omsorgsinstitusjoner. Region nord har siden 2011 jobbet med å utvikle et tjenestetilbud som bedre møter behovene ungdommene og familiene i denne målgruppen har.

Spisskompetansemiljøet Endringsarbeid i omsorgsinstitusjoner ble etablert ved Kvæfjord ungdomssenter i Troms fylke i februar 2017. Det jobbes nå med å videreutvikle rutiner og retningslinjer, opplæring, innføring av verktøy og metoder for dokumentasjon. Spisskompetansemiljøet jobber tett med utvalgte ressursmiljø i alle regionene.

Følgende regionale ressursmiljø er knyttet til spisskompetansemiljøet:

- Østfold ungdoms- og familiesenter
- Stavanger ungdomssenter
- Telemark og Vestfold ungdomshjem
- Husafjellheimen ungdomsheim

Vi vil gjennom denne standardiseringen og i nært samarbeid med øvrige aktører, sikre at vi sammen gir barn og unge rett hjelp til rett tid.

Bufetat

Spisskompetansemiljø
Endringsarbeid i omsorgsinstitusjoner